

**SECȚIA DE ȘTIINȚE
SOCIALE, ECONOMICE,
UMANISTE ȘI ARTE
A ACADEMIEI DE ȘTIINȚE
A MOLDOVEI**

bd. Ștefan cel Mare, 1
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova
tel: +(373 22) 27-21-07
Fax: +(373 22) 27-21-07
e-mail: sectia.sseua.asm@gmail.com

**SECTION OF SOCIALS,
ECONOMICS,
HUMANITIES SCIENCES
AND ARTS OF THE ACADEMY
OF SCIENCES OF MOLDOVA**

Ștefan cel Mare Ave, 1
MD-2001, Chisinau,
Republic of Moldova
tel: +(373 22) 27-21-07
Fax: +(373 22) 27-21-07
e-mail: sectia.sseua.asm@gmail.com

**AVIZUL BIROULUI SECȚIEI ȘTIINȚE SOCIALE, ECONOMICE,
UMANISTICE ȘI ARTE**

asupra raportului proiectului pentru concursul „Stimularea excelenței în cercetare”
pentru anii 2025-2026, 25.80012.0807.45SE Presa națională din Basarabia sub regimul cenzurii
țariste (anii 1840-1917). Studii, documente și materiale, dr. Gheorghe NEGRU,
Prioritatea Strategică IV. Provocări societale, Universitatea de Stat din Moldova, perfectat în
baza audierii raportului și a concluziilor experților delegați
(Biroul Secției Științe Sociale, Economice, Umanistice și Arte a Academiei de Științe a
Moldovei din 19 decembrie 2025)

**I) Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect
în corelare cu cele obținute după implementarea proiectului:**

Acest subiect are o importanță deosebită pentru înțelegerea evoluției conștiinței naționale
și culturale a românilor basarabeni în condițiile unui regim politic represiv. Studiarea presei din
Basarabia în perioada cenzurii țariste evidențiază rolul fundamental al publicațiilor periodice ca
instrumente de afirmare identitară, de conservare a limbii române și de rezistență culturală în fața
politicilor de rusificare.

Analiza studiilor, documentelor și materialelor de presă permite reconstituirea
mecanismelor de control ideologic impuse de autoritățile țariste, precum și a strategiilor utilizate
de publiciști și intelectuali pentru a eluda cenzura și a transmite mesaje naționale și culturale.
Totodată, subiectul contribuie la completarea istoriei presei românești și a istoriei Basarabiei,
oferind surse valoroase pentru cercetări interdisciplinare în domeniile istoriei, filologiei,
jurnalismului și studiilor culturale.

Prin valorificarea documentelor de epocă, tema are și o importanță documentară și
educativă, facilitând înțelegerea proceselor istorice care au influențat formarea identității
naționale și evoluția libertății de exprimare în spațiul basarabean până la anul 1917.

II) Diseminarea rezultatelor obținute (numărul de publicații):

Diseminarea rezultatelor cercetării este neuniformă: directorul de proiect a participat la 2
conferințe, a publicat o teză în materialele conferinței. Se recomandă participarea activă a tuturor
membrilor echipei, în conformitate cu norma de angajare în proiect.

**III) Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute (brevete de invenție, alte forme
de proprietate intelectuală, materializarea rezultatelor, perspective de implementare etc):**

Cercetarea aduce contribuții originale prin combinarea metodei hermeneutice, analizei
micro-istorice și a metodologiei comparative, depășind abordările tradiționale axate doar pe rolul
presei în trezirea conștiinței naționale.

Înțelegerea mecanismelor de cenzură preventivă și a strategiilor de rezistență editorială
contribuie la completarea lacunelor existente în istoriografia perioadei, oferind o viziune
complexă asupra interacțiunii dintre presă, autoritate și mișcarea națională.

Analiza evidențiază modul în care presa națională a reușit să își afirme rolul cultural și politic chiar în condiții restrictive, demonstrând relevanța sa în cristalizarea identității naționale în Basarabia.

IV) Colaborarea la nivel național și internațional:

Colaborarea națională s-a axat pe accesul la resurse documentare și diseminarea rezultatelor, prin parteneriate cu USM și Agenția Națională a Arhivelor. La nivel internațional, proiectul a beneficiat de participarea la evenimente academice de prestigiu, precum Symposium AUF (Iași, 2025), și de colaborarea cu Biblioteca Academiei Române pentru constituirea corpusului de surse primare.

Punctaj mediu acordat: 22,8

Concluzii, recomandări: Proiectul a reușit să constituie un corpus extins de surse primare, incluzând aproximativ 270 de articole de presă și 20 de documente arhivistice, esențiale pentru analiza mișcării culturale și naționale din Basarabia la începutul secolului XX. Activitățile desfășurate au permis dezvoltarea unei perspective hermeneutice și critice asupra presei cenzurate, identificând strategii de rezistență, limbaj esopic și utilizarea pseudonimelor de către autori pentru protejarea identității. Cercetarea a contribuit la clarificarea mecanismelor de cenzură preventivă și a rolului presei naționale ca instrument de afirmare culturală și rezistență simbolică în contextul controlului imperial.

S-a stabilit o metodologie interdisciplinară, combinând analiza istorică, analiza discursului și analiza comparativă, care permite corelarea evoluției presei cu contextul legislativ și politic al perioadei 1840–1917. Rezultatele preliminare au fost diseminate prin două comunicări științifice prezentate la conferințe internaționale, asigurând vizibilitate academică și creând premise pentru viitoare colaborări. Colaborarea națională și internațională a facilitat accesul la resurse esențiale (USM, Biblioteca Academiei Române, Agenția Națională a Arhivelor, AUF) și a permis consolidarea cadrului empiric și teoretic al studiului.

Se propune calificativul general: BINE

Raport aprobat

Conducătorul
Secției Științe Sociale, Economice,
Umanistice și Arte a AȘM

mem. cor. Ion HADÂRCĂ

Secretar Științific al Secției Științe Sociale, Economice,
Umanistice și Arte a AȘM

dr. Natalia PROCOP